

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Det helsevitenskapelige fakultet

Møtedato:

Sak:

Ny vurdering av FS 34/17 Oppfølging av Rapport forskning

Innstilling til vedtak:

Nasjonale og internasjonale trender viser at mobilitet og selvstendighet for unge forskere er viktig for å oppnå ekstern finansiering på nasjonalt og internasjonalt nivå, og vil følgelig være viktig for mulighetene for å få fast vitenskapelig stilling i framtiden. Følgende foreslås derfor å gjelde ved ansettelse i postdoktorstillinger:

1. Med mindre særskilte forhold tilsier annet skal postdoktorprosjekter planlegges med utenlandsopphold. Varigheten bør være minimum 6 mnd. I særlige tilfeller kan man vurdere flere kortere opphold som utgjør minimum 6 mnd. tilsammen.
2. Postdoktorprosjekter skal planlegges slik at kandidaten får tilstrekkelig rom for å utvikle faglig selvstendighet med mål om at en eller flere artikler kan publiseres uten ph.d.-veiledere som medforfattere.
3. Postdoktorstillinger ved Helsefak skal lyses ut internasjonalt i henhold til Universitetets gjeldende regler for å sikre åpen konkurranse om stillingene, med mindre tilsetting skjer i forbindelse med ett personlig postdoktorstipend.

Det må vurderes hvorvidt mal for betenkning for postdoktorstillinger samt rutinebeskrivelser vedrørende saksbehandling av tilsettingssaker bør justeres i henhold til vedtaket. Det bør også vurderes om det skal stilles krav til utviklingsplan ved tilsetting av postdoktorer, etter mal fra Forskningsrådet.

Begrunnelse:

I fakultetsstyremøtet den 19.juni fikk FS forelagt «Rapport forskning 2016» og vedtok oppfølgingstiltak (FS 30/17, vedlegg 1), og den 6.oktober vedtok FS hvordan disse tiltakene skulle implementeres (FS 34/17, vedlegg 2).

I e-post av 11. januar 2018 til ny styreleder for FS, Stener Kvinnsland, ber styremedlem Eirik Sødal Vole om at den delen av vedtaket fra 6. oktober som omhandler tilsetting av postdoktorer (se vedlegg nr 3.) behandles på nytt av fakultetsstyret. Konkret dreier det seg om følgende formulering:

«Nasjonale og internasjonale trender viser at mobilitet og selvstendighet er viktig for å oppnå suksess i ekstern finansiering. Derfor foreslås det også krav om at ansettelse i midlertidig

vitenskapelig stilling som Postdoktor ikke kan foretas i samme forskningsgruppe som kandidaten har utført sitt ph.d.-arbeid. Unntaksvis kan slik ansettelse skje dersom individuelle utviklingsplaner forplikter at utenlandsopphold av minimum 6 mnd. varighet skjer i løpet av postdoktorperioden, og at kandidatens ph.d.-veileder avstår fra medforfatterskap på minimum en større vitenskapelig publikasjon der kandidaten selv er hovedforfatter (første- eller sisteforfatter).»

Vole mener at denne delen av planen var utformet altfor kategorisk, og viser til at det var diskusjon om akkurat dette punktet, men at ingen ønsket å stemme mot helheten i planen. I særdeleshet mener han at vedtaket rammer toppforskningsmiljøer negativt og svekker rekrutteringsgrunnlaget for postdoktorer. Styremedlem Vole foreslår videre at vedtaket strykes, subsidiært at det kan innvilges unntak fra regelen.

Fakultetsledelsens tilsva

FS sak 30/17 - Rapport forskning 2016, inkludert forslag til tiltaksliste, ble behandlet i FS 19. juni (vedlegg 1). Det ble imidlertid lite tid til diskusjoner og daværende styreleder, Camilla Stoltenberg, ønsket å sette av mer tid til å drøfte oppfølgingen av rapporten i neste FS-møte, 6. oktober 2017. Tiltakene i FS 30/17 og de reviderte tiltakene i FS 34/17 ble begge enstemmig vedtatt, selv om det var diskusjon om noen av punktene.

Særlig når det gjelder vedtaket knyttet til tilsetting i vitenskapelige stillinger (vedtakspunkt 4 i FS 34/17) var det kjent at det ville være ulike syn i organisasjonen. Både når det gjelder å stille krav til selvstendighet i forskning ved tilsetting i fast stilling som førsteamanuensis, men også de nye kravene om mer tilrettelegging for faglig selvstendighet og internasjonal mobilitet i postdoktorstillinger.

Dekan har i etterkant av vedtaket om nye krav for tilsetting i førsteamanuensistillinger nedsatt en egen arbeidsgruppe som har jobbet med forslag til revidert mal for betenkning og ny instruks til tilsettingsutvalget (TU) som tar hensyn til vedtaket i FS 34/17. For tilsetting i postdoktorstilling ble det ikke oppnevnt en egen arbeidsgruppe, men også på dette punktet er det nødvendig med utfyllende beskrivelser for hvordan vedtaket skal implementeres. I så måte gir en ny styrebehandling fakultetsledelsen en ny mulighet til å belyse saken ytterligere.

Da fakultetsstyret har fått flere nye medlemmer etter behandlingen av Rapport forskning 2016 ønsker fakultetsledelsen å gi en kort oppsummering av bakgrunnen for vedtaket i FS 34/17.

Betydningen av selvstendighet og internasjonal mobilitet

I KDs tildelingsbrev til Universitetet for 2018 settes det krav til økt grad av ekstern forskningsfinansiering til UiT¹. I denne sammenheng viser vi til Rapport Forskning 2016 som dokumenterer en nedgang i BOA-inntekter for Helsefak. En gjennomgang av evalueringskriteriene til Forskningsrådet viser at internasjonal mobilitet og faglig selvstendighet nærmest er obligatorisk for å komme gjennom nåløyet for finansiering. Se f.eks.

¹ KDs tildelingsbrev til UiT for 2018
(<https://www.regjeringen.no/contentassets/549eeb4245384a018368ba98f0e225b2/tildelingsbrev-2018-uit.pdf>)

evalueringskriteriene til FRIPRO². ERC oppgir også manglende selvstendighet og erfaring med prosjektledelse som vanlige årsaker til avslag. Vurdering av faglig selvstendighet har dermed direkte betydning for karaktersettingen og muligheten for å få innvilget ekstern finansiering.

Dette mønsteret er kjent og har blant annet fått betydning for utformingen av Forskningsrådets policy for forskerrekuttering og UHRs rapport om «Bedre karriereveier for vitenskapelig personale i UH-sektoren»³. Dette har også fått betydning for vårt eierdepartements forventninger til oss, som synliggjort i siste tildelingsbrev, der arbeidet med å fremme internasjonal erfaring og selvstendighet tidlig i karrieren er eksplisitt nevnt. Det samme mønsteret blir bekreftet i interne analyser av vurderingene våre søknader får i Forskningsrådet og EU. Fakultetsledelsen ønsker derfor at våre unge forskertalenter gjennomfører utenlandsopphold og får rom til å utvikle seg som selvstendige forskere. Derigjennom kan de senere lykkes med søknader om eksterne forskningsmidler og kvalifisere seg til en fast vitenskapelig stilling.

Postdoktorstillinger

Det er i denne sammenheng viktig å understreke at postdoktorstillinger ikke er ordinære prosjektstillinger, men er ment å gi unge forskertalenter mulighet til å utvikle seg til en selvstendig forsker og kvalifisere for faste vitenskapelige stillinger. Internasjonal mobilitet og faglig selvstendighet er derfor særdeles viktig for akkurat denne stillingskategorien. I forskriften for tilsetning i postdoktorstilling står det at «ansettelse i stilling som postdoktor har som hovedmål å kvalifisere for arbeid i vitenskapelig toppstillinger». Forskningsrådet har utarbeidet en egen policy for forskerrekuttering der de tar særlig ansvar for å gjennomføre Regjeringens forskningspolitikk som gir klare føringer for en sterkere internasjonalisering av norsk forskning og en særlig vekt på utgående internasjonal mobilitet. I policyen står det at «en selvstendig forskerkarriere styrkes gjennom mobilitet mellom institusjoner, sektorer og land. En søker med utdanning eller opphold fra flere land og institusjoner oppfattes ofte som en sterkere kandidat enn en som har hele karrieren sin fra én enkelt institusjon»⁴

Det er også viktig å påpeke universitetets egne regler for utlysning av vitenskapelige stillinger, der disse, inkludert postdoktorstillinger, skal lyse ut internasjonalt (via euraxess). Utlysningen skal også utformes for å fremme en mest mulig åpen konkurranse om stillingen og ikke «skreddersys» for interne kandidater. Dette forholdet omtales også tydelig i «Charter and code»⁵, som universitetet også har sluttet seg til.

Er det konflikt mellom satsning på postdoktorer og seniorforskere/professorer?

Argumentasjonen i e-posten til Vole tilkjennegir en oppfatning av at det er en interessekonflikt mellom hvilke muligheter postdoktorer skal ha for å utvikle egen selvstendighet og prosjektleders (ofte tidligere ph.d.-veileder) mulighet til å forbedre egen CV for framtidige søknader om ekstern finansiering. Slike konflikter er nok reelle, dog i varierende grad, og Helsefak bør ha en balansert

² Assessment criteria used in FRIPRO

(https://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?cid=1254006703958&pagename=VedleggPointer&target=_blank)

³ UHR - Bedre karrieropolitikk for vitenskapelig personale i UH-sektoren

(<http://www.uhr.no/documents/230615KarrieredokumentetUHR.pdf>)

⁴ Forskningsrådets policy for forskerrekuttering

(https://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?cid=1254019158503&pagename=VedleggPointer&target=_blank)

⁵ UiT om charter and code (https://intranett.uit.no/intranett/vis-artikkel/276666/eus_charter_and_code?p_dimension_id=88214&p_menu=65794)

tilnærming som ivaretar interessene både til postdoktorene og de etablerte professorenes mulighet til karriereutvikling. I e-posten hevdes det at vedtaket i FS 34/17 vil falle særlig uheldig ut for «toppforskningsmiljø». Hvorvidt dette er tilfelle er vanskelig å vurdere, men for de som har ambisjoner om å være/bli «toppforskningsmiljø» er det nødvendig å kunne vise at de har utviklet internasjonalt konkurransedyktige kandidater. I Forskningsrådets evalueringskriterier for FRIPRO Toppforsk vurderes PI til karakter 7 der det blant annet er «clearly demonstrated sound leadership in the training and advancement of young scientists».⁶ For slike gruppeledere vil det kunne gi bedre uttelling å kunne vise til en tidligere postdoktor som har lyktes enn nok en artikkel på en allerede lang publikasjonsliste. Dette er også tydelig i evalueringer som flere av våre «toppforskningsmiljø» har vært gjennom. Det forventes med andre ord at et toppforskningsmiljø utvikler nye toppforskningskandidater.

Revidert forslag

Fakultetsledelsen er enig med Vole i at formuleringen vedrørende krav for tilsetning i postdoktorstillinger, slik den framkom i FS 34/17, er noe unyansert. Forslaget om å stryke dette punktet kan imidlertid ikke fakultetsledelsen støtte. Samlet sett gjør ytre krav i form av evalueringskriterier for søknader om eksterne midler, KDs krav til økt grad av ekstern forskningsfinansiering til UiT⁷, samt den kunnskapen vi selv har om typiske svakheter med egne kandidater, at fokuset på økt faglig selvstendighet og internasjonal mobilitet blant våre unge forskertalenter må økes. Det er viktig for fakultetsledelsen at postdoktorstillingenes tiltenkte funksjon følges opp på en slik måte at Helsefak klarer å utvikle flere fremragende unge forskere som hevder seg i konkurransen om nasjonale og internasjonale forskningsmidler. Samtidig bør dette skje innenfor rammer som gir tilstrekkelig fleksibilitet til å bruke fornuftig faglig skjønn.

I etterkant av FS 34/17 har flere miljø kontaktet administrasjonen for å drøfte betydningen av vedtaket, og blant annet har det framkommet at kravet om utvikling av faglig selvstendighet i en del tilfeller nok kan møtes uten at postdoktorperioden nødvendigvis må gjennomføres i en annen forskningsgruppe enn den kandidaten gjennomførte sitt ph.d.-prosjekt i. Flere av forskningsgruppene ved Helsefak er sammensatt av flere faste vitenskapelig ansatte som samarbeider om noen prosjekter, men som også har egne prosjekter. Man kan altså se for seg postdoktorer som fortsetter i samme gruppe som i ph.d.-perioden uten å måtte arbeide sammen med tidligere ph.d.-veiledere. Det samme kan også bli resultatet i de tilfellene der ph.d.-veileder pensjonerer seg og postdoktorkandidaten fortsetter i samme gruppe.

Unge forskeres arbeidsvilkår har blitt problematisert den siste tiden, og krav om internasjonal mobilitet kan av flere oppleves som et krav som er vanskelig å overholde i forhold til egen familiesituasjon. Det er åpenbart meget krevende å konkurrere om å etablere seg som forsker med fast stilling, men det ville være uheldig dersom Helsefak alene skulle velge å ikke forholde seg til de konkurransekriteriene som gjelder. En mer fleksibel tilnærming til utenlandsopphold der for eksempel et langt opphold erstattes av flere kortere opphold kan kanskje være et kompromiss som kan fungere.

⁶ Assessment criteria used in FRIPRO

(<https://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?cid=1254006703958&pagename=VedleggPointer&target=blank>)

⁷ KDs tildelingsbrev til UiT for 2018

(<https://www.regjeringen.no/contentassets/549eeb4245384a018368ba98f0e225b2/tildelingsbrev-2018-uit.pdf>)

Thrina Loennechen
dekan

—
Thrina.loennechen@uit.no

Kjetil Kvalsvik
fakultetsdirektør

—
marita.pedersen@uit.no

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg

- 1 Sak FS Helsefak 30-17 Rapport forskning 2016
- 2 Sak FS Helsefak 30-17 Rapport forskning 2016
- 3 Oppfølging av "Rapport forskning 2016"